

Obec Orávka

Komunitný plán sociálnych služieb obce Orávka na roky 2019-2029

OBSAH

- 1.Úvod
- 2.Čo je komunitný plán sociálnych služieb
- 3.Princípy komunitného plánovania v obci
- 4.Sociálno-demografická analýza
- 5.Analýza súčasného stavu sociálnych služieb v obci
- 6.Poskytovatelia sociálnych služieb v obci
- 7.Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov
- 8.SWOT analýza
- 9.Vízia, ciele a priority
- 10.Vyhodnocovanie a plnenie komunitného plánu sociálnych služieb

1. ÚVOD

Výraz „komunitný plán“ vznikol spojením slov komunita a plánovanie. Za „komunitu“ najčastejšie považujeme skupinu občanov, ktorí žijú v určitom územnom celku a majú medzi sebou rôzne sociálne väzby. Komunita je tiež miesto, kde človek získava emocionálnu podporu, ocenenie a pomoc v každodennom živote. „Plánovanie“ je tvorba plánu, zámerov, cieľov – teda všetkého, čo chceme realizovať, vytvoriť, zmeniť, rozvíjať. Komunitné plánovanie je jedna z metód komunitnej práce, čiže práce s komunitou v prospech komunity. Plánovanie je cestou z miesta nazývaného "súčasnosť" do miesta pomenovaného "dohodnutá budúcnosť". Pojem komunita je odvodený z latinského slova *communitas*, čo znamená pospolitosť či spoločné nažívanie ľudí a vlúdnosť.

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je otvorený aktívny proces zisťovania potrieb, nachádzania zdrojov a hľadania najefektívnejšieho riešenia v oblasti sociálnych služieb. Komunitné plánovanie je spôsob, ako začať spoluprácu a vytvárať trvalejšie partnerstvá. Zapája všetkých, ktorých sa daná oblasť týka, v procese prevažuje dialóg a vyjednávanie, dosiahnutý výsledok je prijatý a podporovaný väčšinou účastníkov.

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je metóda, ktorá umožňuje spracovávať rozvojové materiály v oblasti sociálnych služieb verejného života na úrovni obce, mesta i kraja. Pri komunitnom plánovaní je potrebné zväžiť potreby občanov, potreby a možnosti poskytovateľov sociálnych služieb a možnosti tých, ktorí poskytujú zdroje na napĺňanie potrieb komunity. V záujme napĺňania spoločnej predstavy o budúcnosti sociálnych služieb v danej komunite sa stretávajú a spoločne plánujú jednotliví aktéri:

- ⊗ objednávateľa služieb,
- ⊗ poskytovateľa služieb,
- ⊗ príjemcovia služieb (klienti).

Všetky tri strany majú v procese plánovania rovnaké práva a povinnosti, najmä v oblasti rozhodovania a finálnej podoby komunitného plánu.

Samospráva je zo zákona 448/2008 Z. z. o sociálnych službách povinná poskytovať určité sociálne služby, no má aj možnosti na to, aby vytvorila podmienky na zlepšenie sociálnych služieb a odstraňovanie príčin sociálnej nerovnosti.

Obec Orávka si uvedomuje, že dobre fungujúca sociálna sieť je pre obyvateľov obce potrebná z dôvodu možnosti zasiahnuť všade tam, kde sa človek z objektívnych príčin dostal do neriešiteľných situácií, alebo tam, kde je pomoc spoločnosti žiaduca.

2. ČO JE KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB ?

Komunitný plán sociálnych služieb obce Orávka na roky 2019 – 2029 je dokument analyzujúci súčasný reálny stav sociálnych služieb v obci a jej okolí, ich kvalitu a rozvoj v budúcnosti.

Je výsledkom vzájomnej a otvorenej spolupráce medzi všetkými účastníkmi komunitného plánovania, ktorí majú v procese plánovania rovnaké práva a povinnosti. Účastníkmi komunitného plánovania sú:

-Užívateľia/prijímateľa/klienti sociálnych služieb sú tí občania, ktorí sociálne služby už prijímali, prijímajú a chcú prijímať v budúcnosti.

- Poskytovatelia sociálnych služieb môžu byť verejní a neverejní, ktorí sociálne služby poskytujú, prevádzkujú, dodávajú klientom. Poskytovatelia sú povinní prihliadať na individuálne potreby prijímateľov sociálnych služieb, t. j. poskytovať služby také a tak, aby sa zachovala, eventuálne zvýšila kvalita života klientov.

- Objednávateľom sociálnych služieb je väčšinou štátna správa, samospráva, voľbami poverení zástupcovia, ale aj neziskové organizácie alebo agentúry, ktoré obvykle majú spracované plány strategického rozvoja sociálnych služieb

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb v obci Orávka je zmobilizovanie občanov, mimovládnych organizácií, cirkevných organizácií, dobrovoľníkov, samosprávy a orgánov štátnej správy. Dôležité je identifikovanie sociálnych problémov v obci a návrhy ich riešení cez priority a opatrenia, a to so zreteľom na klienta, poskytovateľov sociálnych služieb, technickej vybavenosti a pod., viesť aktívny dialóg k daným problémom, podpora sociálneho fungovania participácie, predchádzať sociálnemu vylúčeniu, chudobe, sociálnej odkázanosti a prehľbovaniu týchto negatívnych a spoločenských javov, rozširovať a čo možno v najväčšej miere skvalitniť poskytovanie sociálnych služieb v obci.

Pôsobnosť obce definuje § 80 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v platnom znení podľa ktorého, obec vypracúva, schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode a utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja. Zároveň je správnym orgánom v konaniach o:

1. odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu,
2. zániku odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode,
3. odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode po zmene stupňa odkázanosti,
4. povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 11,

Obec podľa § 80 Zákona 448/2008 Z.z. o sociálnych službách poskytuje základné sociálne poradenstvo a poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie:

1. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
2. nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
3. opatrovateľskej služby,
4. prepravnej služby,
5. odľahčovacej služby,
6. pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa,

Obec môže zároveň poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12 a to:

a) sociálne služby krízovej intervencie, ktorými sú:

1. terénna sociálna služba krízovej intervencie,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach, ktorými sú:
 - 2.1. nízkoprahové denné centrum,
 - 2.2. integračné centrum,
 - 2.3. komunitné centrum,
 - 2.4. nocľaháreň,
 - 2.5. útulok,
 - 2.6. domov na polceste,
 - 2.7. zariadenie núdzového bývania,
3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu,

b) sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, ktorými sú:

1. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života a pracovného života,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
3. služba včasnej intervencie,

c) sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, ktorými sú

1. poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek,
2. domáca opatrovateľská služba (ďalej len "opatrovateľská služba"),
3. prepravná služba,
4. sprievodcovská služba a predčitateľská služba,
5. tlmočnická služba, 6. sprostredkovanie tlmočnickej služby,
7. sprostredkovanie osobnej asistencie,
8. požičiavanie pomôcok,

d) sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií, ktorými sú

1. monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
2. krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií,

e) podporné služby, ktorými sú

1. odľahčovacia služba,
2. pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,
3. poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
4. podpora samostatného bývania,
5. poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
6. poskytovanie sociálnej služby v práčovni,
7. poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Jednotlivé sociálne služby podľa odseku 1 možno účelne a vhodne spájať.

V prípade, že niektorú zo sociálnych služieb neposkytuje, môže uzatvárať zmluvu

1. o poskytovaní sociálnej služby,
2. o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnemu poskytovateľovi sociálnej služby.

Komunitný plán sociálnych služieb je vypracovaný na 10-ročné obdobie a jeho cieľom je:

- vytvoriť podmienky pre poskytovanie kvalitných a dostupných sociálnych služieb pre jednotlivé sociálne skupiny,
- vytvoriť podmienky na podporu komunitného rozvoja za účelom predchádzania vzniku či zhoršovania nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov,
- podporovať trvalo udržateľný rozvoj mesta s možnosťou budovania ďalších sociálnych zariadení.

V zmysle zákona 369/1990 Zb. o obecnom zriadení podľa § 3 obyvatelia obce majú právo požadovať súčinnosť obce pri ochrane osoby, majetku, rodiny v obci, pomoci v čase núdze a podľa § 4 ods. 3, písmena ch.) má obec povinnosť vypracovať koncepciu rozvoja v jednotlivých oblastiach života. V zmysle zákona o sociálnych službách obec vypracúva a schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode. Koncepcia sociálnych služieb vychádza zo základných strategických dokumentov vypracovaných na národnej a regionálnej úrovni a z platnej legislatívy pre sociálnu oblasť.

Dokument je v súlade s platnými právnymi predpismi, medzinárodnými dohovormi, Územným plánom obce Orávka.

Komunitný plán sociálnych služieb vychádza z faktu, že :

⊕ dominantnú úlohu pri dlhodobom riešení svojej sociálnej situácie má občan a jeho rodina,
⊕ úlohou samosprávy (obce, mesta, VÚC) je nielen poskytovať sociálne služby dané zákonom, ale aj vytvoriť podmienky pre fungovanie siete sociálnych služieb založené na reálnom dopyte a adresnom uspokojení potrieb občanov.

Úspešnosť stratégie bude závisieť nielen od výšky finančných prostriedkov vyčlenených pre sociálnu oblasť, ale tiež od spolupráce všetkých zainteresovaných subjektov (t. j. verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb).

Sociálne služby majú pre občana zmysel iba ak sú dostupné z hľadiska:

- financií (podiel pre občana na úhrade nákladov),
- miesta (služba k dispozícii v danom území),
- času (od vzniku potreby služby, cez jej posúdenie, priznanie až k jej využitiu).

Zámerom obce je vytvoriť v obci Orávka podmienky pre fungovanie systému sociálnych služieb, ktorý bude poskytovať kvalitné a dostupné služby pre občanov.

3. PRINCÍPY KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA V OBCI ORÁVKA

Hlavné princípy komunitného plánovania:

- ⊗ **partnerstvo medzi všetkými účastníkmi** – potreby a ciele všetkých účastníkov majú rovnakú váhu, názorom všetkých strán musí byť venovaný rovnaký priestor,
- ⊗ **zapájanie miestneho spoločenstva** – pri zapájaní miestnej komunity, obyvateľov daného územného celku je nutné hľadať rôzne metódy a formy oslovenia a zapojenia tak, aby ponuka na spoluprácu bola zrozumiteľná,
- ⊗ **hľadanie nových ľudských a finančných zdrojov** – nie je možné zabúdať na spoluprácu s podnikateľmi, ktorí sa už v minulosti angažovali v sociálnej oblasti, na význam práce dobrovoľníkov v sociálnych službách, na svojpomocné skupiny, rodinnú starostlivosť, susedskú výpomoc, ⊗ práca s informáciami – je nevyhnutné zabezpečiť rovnaký prístup k informáciám pre všetkých, ktorí sa plánovania zúčastňujú a zabezpečiť odovzdávanie informácií širšej verejnosti. Ak budú informácie pravidelne odovzdávané, bude možné očakávať relevantné pripomienky a podnety,
- ⊗ **priebeh spracovania komunitného plánu** je rovnako dôležitý ako výsledný dokument - proces komunitného plánovania znamená vyhľadávanie, zapájanie a diskusiu rôznych ľudí. Tento proces umožňuje, aby navrhnutý systém sociálnych služieb bol jedinečný a neopakovateľný a plne zodpovedal miestnym potrebám, podmienkam a zdrojom,
- ⊗ **zohľadnenie už vytvorenej a osvedčenej spolupráce** – dobre fungujúca spolupráca môže byť inšpiráciou pre ostatných účastníkov komunitného plánovania. Prehĺbenie spolupráce medzi všetkými účastníkmi prináša kvalitnejšiu ponuku sociálnych služieb,
- ⊗ **kompromis priania a možností** – výsledkom komunitného plánovania je vždy kompromisné riešenie medzi tým, čo chceme, a tým, čo máme k dispozícii. Možnosťami v tomto prípade nie sú iba materiálne, finančné a ľudské zdroje, ale tiež spoločná dohoda, ktorá vymedzuje, kto a ako sa bude na dosiahnutí cieľov komunitného plánu podieľať.

Zásady pri spracovávaní komunitného plánu:

- potreby, priority a smery rozvoja sociálnych služieb musia byť stanovené ľuďmi, ktorí žijú v obci a ktorých sa služby týkajú,
- všetky činnosti na miestnej úrovni behom prípravy a pri uskutočňovaní plánu musia byť navzájom prepojené,
- skvalitňovanie sociálnych služieb musí byť považované za žiaduce a musí byť dôležitou súčasťou miestnej politiky,
- priority a smery rozvoja sociálnych služieb vychádzajú z presvedčenia o jedinečnosti, hodnote, vrodenej dôstojnosti a práve na sebaurčenie každého užívateľa sociálnych služieb.

Dobre spracovaný komunitný plán sociálnych služieb:

- ⊗ je výsledkom vyjednávania medzi všetkými účastníkmi procesu,
- ⊗ je naplňovaný v rámci širokého partnerstva v komunite,
- ⊗ zodpovedá miestnym podmienkam a potrebám,
- ⊗ stanoví krátkodobé aj dlhodobé ciele a priority rozvoja sociálnych služieb,
- ⊗ mapuje všetky verejné, súkromné aj dobrovoľné subjekty z hľadiska aktivít, ktoré smerujú k naplneniu vytýčených cieľov,

☞ obsahuje systém sledovania a hodnotenia postupu a priebežného informovania verejnosti.

Prečo je potrebný komunitný plán pre obec? Čo prináša obyvateľom obce?

Vytvorenie strategického dokumentu uľahčí možnosti získavania prostriedkov pre sociálne služby.

Komunitný plán sociálnych služieb je prostriedok pre optimalizáciu výdajov v oblasti sociálnych služieb.

Možnosť pre získanie takých foriem a druhov sociálnych služieb, ktoré občania naozaj potrebujú, ktoré chýbajú.

Zlepšenie informovanosti občanov a vzájomného pochopenia všetkých zúčastnených strán. Zapojením užívateľov sociálnych služieb a verejnosti možno dosiahnuť udržateľnosť sociálnych služieb.

4. SOCIÁLNO – DEMOGRAFICKÁ ANALÝZA

Obyvateľstvo je hybnou silou rozvoja obce, pretože rozvoj ovplyvňuje viacerými formami. Produktívne obyvateľstvo vstupuje do ekonomického rozvoja ponukou práce. Spotrebou tovarov a služieb vytvára priestor pre podnikanie a nakoniec pôsobením v samosprávnych orgánoch, či dobrovoľných združeniach tiež ovplyvňuje rozvoj obce.

Obyvateľstvo :

Počet obyvateľov v našej obci k 31.12.2017 je v **167**:

	k 31.12.2017	k 31.12.2016
z toho mužov	80	80
žien je	87	87

Prihlásených obyvateľov k trvalému pobytu v roku 2017 bolo **8** obyvateľov.

Tabuľka: Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia

ROK	2013	2014	2015	2016	2017
Počet obyvateľov	166	167	164	167	167
Z toho Muži	79	80	78	80	80
Z toho Ženy	87	87	86	87	87

Veková štruktúra

Významným ukazovateľom z pohľadu možností pokroku je veková štruktúra, cez ktorú sa vyjadruje zloženie obyvateľov podľa produktívnosti. Delíme ho na 3 skupiny: predproduktívne – obyvateľstvo vo veku do 14 rokov (deti a študenti), produktívne – obyvateľstvo od 15 rokov do 64 a poproduktívne – 65 a viac (dôchodcovia).

11 Tabuľka: Veková štruktúra obyvateľov obce Orávka:

Rok	2015	2016	2017	2018/30.6/	Pozn.
Ženy predproduktívny vek	13	14	13	14	
Muži predproduktívny vek	7	5	5	6	
Spolu	20	19	18	21	
Ženy produktívny vek	45	44	45	45	
Muži produktívny vek	42	43	43	39	
Spolu	87	87	88	84	
Ženy poproduktívny vek	32	38	37	38	
Muži poproduktívny vek	25	23	24	24	
Spolu	57	61	61	62	

Zdroj: Evidencia obce Orávka

Index starnutia Index starnutia vyrátame ako podiel poproduktívneho obyvateľstva (65 a viac) na predproduktívnom veku obyvateľstva (0-14) v prepočte na sto detí. Ak sa tento index rovná 100, demografia v obci sa vyvíja rovnomerne. Ak je index väčší ako 100, počet obyvateľov v poproduktívnom veku je vyšší ako obyvateľov v predproduktívnom, tak populácia v obci starne. Ak je koeficient menší ako 100, resp. čo najnižší znamená to, že počet obyvateľov v poproduktívnom veku je nižší ako v predproduktívnom, a teda populácia obce mladne.

Index starnutia: $(O_{65+}/O_{0-19}) * 100$ (%)

Obec Orávka má nepriaznivú situáciu a index je hlboko pod 100, je tu vidieť trend postupného starnutia obyvateľstva, pretože index pomaly a iste narastá.

Tabuľka: Index starnutia

Rok	2015	2016	2017	2018
Index starnutia	77	80	61	83

Celkový prírastok obyvateľstva

Celkový prírastok obyvateľstva sa vypočíta ako súčet prirodzeného prírastku obyvateľstva obce a migračného salda. Pozitívny vývoj vykazuje demografia obce, ak tento ukazovateľ dosahuje kladné hodnoty Prirodzeným prírastkom, resp. úbytkom sa vyjadruje rozdiel medzi mierou narodených a zomrelých. Z demografie obce vyplýva pozitívny vývoj, ak tento ukazovateľ dosahuje kladné hodnoty, teda ak sa v obci narodí viac detí, než zomrie obyvateľov. Ak hovoríme o migrácii, tak máme tým na mysli premiestňovanie alebo presídľovanie, či sťahovanie sa spojené so zmenou bydliska. Ide o zmenu miesta trvalého pobytu za hranice danej územnej jednotky. Pre demografiu obce je opäť pozitívnym znakom, keď tento indikátor dosahuje kladné hodnoty.

Tabuľka: Celkový prírastok v obci Orávka.

Rok	2015	2016	2017	2018
Celkový prírastok obyv.	7	7	7	4
Celk. Prírastok – muži	2	3	4	1
Celk. Prírastok – ženy	5	4	3	3

Tabuľka : Prirodzený prírastok v obci Orávka

Ukazovateľ/ Rok	2015	2016	2017	2018
Narodení Muži	0	1	0	0
Narodené Ženy	0	2	0	0
Spolu narodené deti	0	3	0	0
Zomretí muži	1	0	0	0
Zomreté ženy	3	0	3	3
Zomretí spolu	4	0	3	3
Prirodzený prírastok spolu	-5	3	-3	-3
Prirodzený prírastok – muži	-1	1	0	0
Prirodzený prírastok – ženy	-4	2	-3	-3

Tabuľka: Migračné saldo v obci Orávka.

Ukazovateľ/ rok	2015	2016	2017	2018
Priťahovaní na trvalý pobyt spolu	7	7	9	3
Priťahovaní muži	2	3	4	0
Priťahované ženy	5	4	5	3
Odhlásení z trvalého pobytu spolu	9	3	6	0
Odhlásení muži	3	1	2	0
Odhlásené ženy	6	2	4	0
Migračné saldo celkom	-2	4	3	3
Migračné saldo – muži	-1	2	2	0
Migračné saldo – ženy	-1	2	1	3

Podľa štatistík je v obci minimálne percentné zastúpenie Rómskej národnosti. Podiel príslušníkov, ktorých sa hlási k rómskej komunite v obci je 1 obyvateľ z celkového počtu.

Ekonómická aktivita obyvateľstva

Z ekonomického hľadiska má najväčší význam pre ďalší rozvoj obce ekonomicky aktívna zložka obyvateľstva, ktorú tvorí cca 88 obyvateľov, čo predstavuje 52,69 % z celkového

počtu obyvateľov. Do tejto skupiny sa však zaraďujú aj nezamestnaní, ženy na materskej dovolenke, ale aj pracujúci dôchodcovia. Pracujúci tvoria 52 % ekonomicky aktívneho obyvateľstva. V obci sú nezamestnaní dlhodobo zapojení do projektu aktívnych prác a malých obecných služieb. V súčasnosti je do týchto nástrojov ÚPSVaR SR v obci zapojených cca 2 osby.

Nezamestnanosť v obci

Pre stredné Slovensko je charakteristická dlhodobo vysoká miera nezamestnanosti. Platí to aj pre okres Rimavská Sobota, kde nezamestnanosť v roku 2016 21 %. Nepriaznivý vývoj nezamestnanosti v okrese je dôsledkom nedostatočného počtu pracovných príležitostí, výraznou mierou na nezamestnanosť vplýva aj neschopnosť niektorých skupín obyvateľstva zapojiť sa do pracovného procesu a to vzhľadom na nedostačujúce vzdelanie, kvalifikáciu a nízku flexibilitu pracovnej sily. Situácia nezamestnanosti je v obci Orávka z dôvodu, že veľká vzdialenosť od okresného mesta. U dlhodobo nezamestnaných je predpoklad začlenenia sa do pracovného procesu veľmi nízky. Pri dlhodobej nezamestnanosti nastávajú problémy týkajúce sa získavania, motivovania a obnovy pracovných návykov. Je potrebné naďalej individuálnou činnosťou týmto obyvateľom pomáhať pri začleňovaní sa do pracovného procesu, a tým prispievať k zlepšovaniu tejto nepriaznivej situácie.

Tabuľka: Priebeh počtu nezamestnaných v obci Orávka.

Rok	2015	2016	2017
Počet uchádzačov o zamestnanie	7	6	6
Počet uchádzačiek o zamestnanie	6	6	7
Spolu	13	12	13

5. Sociálna infraštruktúra a občianska vybavenosť, služby

V obci Orávka je obecný úrad, budova bývalej školy. Taktiež je tu dom smútku a cintorín. V obci je jeden kultúrny dom, volejbalové ihrisko a detské ihrisko.

Zdravotníctvo

V obci nie je budova zdravotného strediska. Zdravotnícke služby obyvateľia obce využívajú v Jesenskom alebo v Rimavskej Sobote

Sociálne služby

Obec Orávka v poskytuje v sociálnej oblasti: poskytuje poradenstvo pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov obyvateľov obce, zatiaľ nie je osobitným príjmom prídavku na dieťa. Obec neposkytuje stravovanie dôchodcov - stravovanie v obci je zabezpečené donáškou jedla za poplatok.

Ostatná občianska vybavenosť

Vo obci sa nachádza elektrická sieť, sieť zemného plynu. Verejný vodovod a kanalizácia v obci nie sú vybudované. Dopravnú infraštruktúru v obci tvorí cesta prvej triedy I/72, tretej triedy, sieť obecných komunikácií a železničná trať. Frekvencia autobusovej a železničnej dopravy do

okresného mesta Rimavská Sobota je dostačujúca vzhľadom na fakt, že mnoho obyvateľov cestuje osobnými dopravnými prostriedkami. V obci pôsobí dobrovoľný hasičský zbor, ktorý má celkovo 7 členov a disponuje tiež príviesom. Čo sa týka polície, v obci nie je k dispozícii oddelenie policajného zboru. Za ochranu obyvateľov a ich majetku je zodpovedné Obvodné oddelenie policajného zboru v Jesenskom a Rimavskej Sobote.

Základná škola

V Orávka nie je Základná škola - školu a škôlku využívajú v Jesenskom a Rimavskej Sobote.

6. ANALÝZA SÚČASNÉHO STAVU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V OBCI ORÁVKA

SWOT analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb v obci ORÁVKA

SWOT analýza je jedným zo základných nástrojov strategického plánovania a rozvoja, používaná sa na hodnotenie silných a slabých stránok, príležitostí a hrozieb, ktoré spočívajú v danom projekte, pláne, ktorého výsledkom je realizácia konkrétneho cieľa. Základom SWOT analýzy je jasne definovaný jej cieľ a postup krokov, ktoré to majú zabezpečiť. Ak je cieľ jasne definovaný, SWOT analýza sa môže použiť ako manažérska podpora k dosiahnutiu tohto cieľa:

Silné stránky /Strengths/ – interné / vnútorné atribúty / vlastnosti organizácie, ktoré jej môžu napomôcť k dosiahnutiu cieľa,

Slabé stránky /Weaknesses/ - interné / vnútorné atribúty / vlastnosti organizácie, ktoré sťažujú dosiahnutie cieľa,

Príležitosti /Opportunities/ – externé podmienky, ktoré môžu dopomôcť organizácii k dosiahnutiu cieľa,

Ohrozenia /Threats/ – externé podmienky, ktoré môžu sťažiť dosiahnutie cieľa.

<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>
<ul style="list-style-type: none"> • aktívny prístup miestnej samosprávy realizujúci konkrétne systematické kroky vedúce k zlepšeniu riešenia životných situácií obyvateľov obce, • dobrá dostupnosť poskytovaných sociálnych služieb v Rimavskej Sobote, • sieť sociálnych služieb s potenciálom ďalšieho rozvoja, • existujúce voľno časové aktivity pre obyvateľov obce • zvyšujúci sa záujem obyvateľov o sociálnu starostlivosť, • obec rozhoduje o sociálnej odkázanosti na sociálnu službu, 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočný počet zariadení sociálnych služieb v obci, • absencia pobytových zariadení, • nedostatok finančných prostriedkov na rozširovanie rozsahu a druhu sociálnych služieb, • nedostatočný prenos informácií medzi subjektmi poskytujúcimi sociálne služby, • poddimenzovanosť pracovníkov na Obecnom úrade pre oblasť sociálnych služieb, • zdravotníctvo • nevhodné trávenie voľného času detí • obci sa nenachádza neverejný poskytovateľ sociálnych služieb

<ul style="list-style-type: none"> • zabezpečená krízová intervencia v ťažkých životných situáciách. 	
---	--

Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • možnosť získania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EU a iných zdrojov, • rozvoj nových foriem sociálnych služieb, • vytváranie cielených partnerstiev a spolupráce pri poskytovaní sociálnych služieb, • ďalšie vzdelávanie personálu poskytujúceho sociálne služby, • Zabezpečenie domácej opatrovateľskej služby • zabezpečenie stravovania, • zriadenie denného stacionáru • zabezpečenie prepravnej služby • využitie voľného času seniorov • Sprievodcovská služba - sprevádzanie a dovoz k lekárovi pre seniorov a zdravotne postihnuté osoby • Zriadenie klubu dôchodcov 	<ul style="list-style-type: none"> • neisté finančné zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb, • meniace sa legislatívne prostredie, problémová implementácia zákona č. 448/2008 o sociálnych službách, • zvyšujúci sa počet občanov odkázaných na sociálne služby, • nepriaznivý demografický vývoj, starnutie populácie, • zvyšovanie nákladovosti sociálnych služieb, • riziko zvyšovania úhrad a dlhodobej udržateľnosti financovania, • riziko nesúladu plánovania financovania sociálnych služieb s potrebami obyvateľov.

7. POSKYTOVATELIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V OBCI ORÁVKA

Do systému sociálnych služieb sú zapojené tri typy aktérov – účastníkov :

1. *občan (klient)*
2. *poskytovatelia sociálnych služieb (inštitúcie, subjekty)*
3. *riadiace orgány (orgány samosprávy a štátnej správy)*

Spolupráca subjektov pôsobiacich v sociálnej oblasti je na území obce na dobrej úrovni najmä v prepojenosti poskytovaných sociálnych služieb v meste Rimavská Sobota. Problematická je dostupnosť pre obyvateľov, ktorí nevlastnia motorové vozidlo. Samospráva má záujem o vybudovanie, resp. zriadenie siete sociálnych zariadení, ktoré by boli obyvateľom obce ľahšie dostupné. Rozvoj sociálnych služieb zabezpečuje obec ako dlhodobý kontinuálny, systematický a koordinovaný proces riešenia problémov osôb odkázaných na poskytovanie sociálnych služieb. V rámci obce sa v posledných rokoch zabezpečil postup od čiastkových riešení k systémovým opatreniam na základe poznania východiskového stavu a na základe zabezpečenia viac zdrojového financovania.

Obec Orávka poskytuje sociálne služby zadané zákonom. V súčasnosti sú to: • sprostredkovanie opatrovateľskej služby,

- jednorazová dávka v hmotnej núdzi,
- základné sociálne poradenstvo,
- umiestnenie občanov v zariadení pre seniorov

- umiestnenie občanov v zariadení opatrovateľskej služby a domove sociálnych služieb (v zariadení mimo obce),
- sociálne poradenstvo a pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia...).

Obec každoročne podporuje aj činnosť mimovládnych organizácií. Jednou z podporovaných oblastí je aj sociálna oblasť a voľnočasové aktivity.

8. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov

Súčasťou analytickej časti komunitného plánu sociálnych služieb sú aj výsledky z prieskumu, ktorý zisťoval názory obyvateľov obce Orávka na spektrum a úroveň poskytovaných sociálnych služieb v obci. Časť otázok v prieskume bola zameraná na zistenie potrieb obyvateľov obce v oblasti sociálnych služieb a práve táto časť je dôležitým podkladom pre vedenie obce Orávka nakoľko poznanie dopytu po službách umožňuje ich adresné plánovanie. Štruktúrované rozhovory s obyvateľmi obce pozostávali z viacerých otázok týkajúcich sa poskytovania sociálnych služieb v obci. V rámci prieskumu sme oslovili 80 obyvateľov obce.

Základné údaje o respondentoch:

Pohlavie	
Počet obyvateľov	25
Z toho muži	12
Z toho ženy	13

Vek	
18- 35 rokov	2
36-45 rokov	13
46- 55 rokov	5
56- 65 rokov	3
66- 75 rokov	2
76 a viac	0

Dosiahnuté vzdelanie	
Základné	4
Stredná škola bez maturity	12
Stredná škola s maturitou	8
Vysokoškolské	1

Sociálne postavenie	
zamestnanec	10
študent/ka	3

Podnikateľ/ka SZČO	3
Dôchodca/kyňa	8
V domácnosti	0
Invalidný dôchodca/kyňa	0
Nezamestnaný evidovaný na UP	1
Dobrovoľne nezamestnaný	0
Poberateľ DvHN	0
Rodič na MD	0
iné	0

Tabuľka č- 1 najčastejšie problémy v obci z pohľadu oslovených respondentov

Oblasť	Počet odpovedí
Bytová výstavba	0
Čistota v obci	2
Problém s využívaním voľného času	8
Športová a kultúrna ponuka podujatí	8
Sociálne služby	10
Zdravotníctvo	12
Iné	8- kluby ,

Tabuľka č. 2 : Najčastejšie sociálne problémy respondentov (1 respondent mohol uviesť aj viac sociálnych problémov)

Rozvoj sociálnych služieb poskytovaných v domácnostiach	8
Opatrovateľská služba	21
Služby pre seniorov – jedáleň pre dôchodcov, opatrovateľská služba v domácnostiach	19
Sociálne služby pre osoby zdr. Postihnuté – preprava,	2
Bezbariérové byty	0
Starostlivosť o osoby ohrozené závislosťami	0
Iné – Domov dôchodcov	2

Najčastejšie sociálne problémy respondentov sú problémy:

- samota- žijúci samostatne v domoch
- problém so starostlivosťou o domácnosť .

Z hľadiska sociálnych služieb v obci, pomerne vysoké percento respondentov má záujem o sociálne poradenstvo a o poskytovanie opatrovateľskej služby v obci. Ako vidieť z dotazníkov, záujem je aj o zariadenie pre seniorov resp. denného klubu pre seniorov. Zo zrealizovaného prieskumu medzi obyvateľmi obce Orávka vyplynulo, že sieť poskytovateľov sociálnych služieb nepostačuje plne z hľadiska potrieb obyvateľov obce na rozsah

poskytovaných služieb. Rozvoj sociálnych služieb v obci Orávka si v súvislosti s realizovaným prieskumom vyžaduje analyzovať potenciálne skupiny obyvateľstva, u ktorých sa predpokladá dopyt po týchto službách.

Základnou sociálnou skupinou v obci Orávka :

CS1 - seniori a zdravotne postihnutí (ich problémy súvisia hlavne so zhoršením zdravotného stavu, mobility a potreby pomoci druhej osoby/ asistencie

Ostatné skupiny v obci sa nevyskytujú.

8. Swot analýza cieľovej skupiny

Na základe informácií z prieskumu, informácií, ktoré poskytlo vedenie samosprávy a stretnutí pracovných skupín boli spracované 3 SWOT analýzy:

☞ SWOT analýza sociálnych služieb pre seniorov a osoby so zdravotným postihnutím,

SWOT analýza

CS1 - seniori a osoby so zdravotným postihnutím

Silné stránky (Strengths) Interné (vnútorné atribúty) vlastnosti skupiny, ktoré jej môžu napomôcť k dosiahnutiu cieľa	Slabé stránky (Weaknesses) Interné (vnútorné atribúty) vlastnosti skupiny, ktoré sťažujú dosiahnutie cieľa
<ul style="list-style-type: none"> • Záujem občanov o spoločenské udalosti v obci (stretnutie pri príležitosti mesiaca úcty k starším, deň obce, volejbal, zemiakový deň a pod.) • Možnosť kompenzácií pre seniorov v zmysle zákona č. 447/2008 z úrovne ÚPSVaR • Aktívni seniori v obci • Existujúce dopravné spojenie ŽSR • Aktívna samospráva pri poskytovaní poradenských služieb 	<ul style="list-style-type: none"> • Chýbajúci klub pre voľno časové aktivity seniorov • Chýbajúca prepravná služba <ul style="list-style-type: none"> • Neexistujúce možnosti pre seniorov v oblasti vzdelávania sa • Chýbajúca domáca opatrovateľská služba • Nedostatočná informovanosť seniorov o poskytovaných službách • Nízky % podiel výdavkov na sociálne služby v rozpočte, neodzrkadľuje potreby <ul style="list-style-type: none"> • Nedostatok pracovných príležitostí pre ZŤP občanov, • Absencia chránených dielní zamestnávajúcich osoby so zdravotným postihnutím

Príležitosti (Opportunities) Externé podmienky, ktoré môžu dopomôcť skupine k dosiahnutiu cieľa	Ohrozenia (Threats) Externé podmienky, ktoré môžu sťažiť skupine dosiahnutie cieľa
<ul style="list-style-type: none"> • Zvýšiť mobilitu seniorov prostredníctvom zabezpečenia prepravnej služby • Zriadiť denné centrum pre seniorov a pre osoby so zdravotným postihnutím • Nedostatok finančných zdrojov 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatok finančných zdrojov • Legislatíva nekorešpondujúca s reálnymi problémami seniorov a zdravotne postihnutých • Byrokracia a administratívna náročnosť pri

<ul style="list-style-type: none"> • Legislatíva nekorešpondujúca s reálnymi problémami seniorov a zdravotne postihnutých • Zriadiť klub pre seniorov a realizovať viac voľnočasových aktivít pre seniorov <ul style="list-style-type: none"> • Zabezpečiť domácu opatrovateľskú službu v obci pre osoby so zdravotným postihnutím a seniorov • Možnosť kompenzácií pre seniorov a ZP v zmysle zákona č. 447/2008 z úrovne ÚPSVaR SR • Využiť dostupné finančné zdroje a možnosti financovania so zameraním na seniorov a osoby so zdravotným postihnutím (OP LZ, PRV, granty, VÚC, MPSVaR, MF a pod.) • Využitie možností viac zdrojového financovania aktivít pre seniorov, resp. úpravy priestorov • Zvýšiť dostupnosť jednotlivých typov služieb pre seniorov a pre osoby so zdravotným postihnutím • Skvalitniť sociálne služby prostredníctvom dovzdelávania miestnych občanov – zdravotná asistencia, opatrovateľstvo, spoločníčky, dobrovoľníctvo • Rozšíriť a skvalitniť ponuku služieb pre seniorov a občanov s ŤZP (asistencia, poradenstvo, vzdelávanie, požičiavanie pomôcok, telefonická služba a pod.) • Zriadiť chránenú dielňu pre občanov s ŤZP <ul style="list-style-type: none"> • Implementácia projektov financovaných z fondov EÚ. 	<p>žiadosti o poskytnutie príspevku pre seniora</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cenová nedostupnosť služieb pre seniorov v neverejných zariadeniach • Nedostatok pobytových zariadení v blízkosti pôvodného bydliska • Ohrozenie dostatku ľudských zdrojov - odchod kvalifikovaných pracovných síl do zahraničia z dôvodu lepšieho finančného ohodnotenia • Riziko pri spolufinancovaní projektov zo ŠF – zmena podmienok a úhrad NFP • Neochota k spolupráci u zainteresovaných subjektov • Nezáujem vlastnej rodiny o riešenie problémov jej člena • Starnutie obyvateľstva a znižovanie počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov obce • Nárast populácie seniorov a ich odkázanosti • Stúpajúci trend počtu seniorov s nepriaznivým zdravotným stavom, • Zvyšujúce sa náklady na sociálne služby - riziko zvýšenia úhrad
---	---

Základná sociálna skupina v obci Orávka :

CS1 - seniori a zdravotne postihnutí (ich problémy súvisia hlavne so zhoršením zdravotného stavu, mobility a potreby pomoci druhej osoby/ asistencie

9. VÍZIA, CIELE, PRIORITY

CS 1 - Seniori a osoby so zdravotným postihnutím

Vízia: Zlepšená dostupnosť sociálnych služieb a vytvorenie siete zariadení sociálnych služieb pre seniorov. Osoby so zdravotným postihnutím žijúce v obci sú v čo najväčšej miere samostatné a nezávislé, je podporovaná ich snaha zamestnať sa a pracovať, vzdelávať sa a aktívne využívať voľný čas.

Hlavný cieľ: Zvýšiť kvalitu života osôb so zdravotným postihnutím a seniorov žijúcich na území obce

Opatrenie 1.: Podporiť vznik nových sociálnych služieb a zariadení sociálnych služieb

Aktivity: - podporovať vytvorenie denného centra v obci

- zriadiť odľahčovaciu službu,

- zriadiť prepravnú službu v obci
- zriadiť klub dôchodcov v obci
- zabezpečiť sprievodcovskú službu pre seniorov ako súčasť prepravnej služby
Zodpovednosť: obec Orávka neverejní poskytovatelia, podnikatelia v sociálnej oblasti
Časový plán: 2019-2029
Rozpočet: rozpočet obce Orávka, dotácie, granty

Opatrenie 2: Rozšíriť existujúcu ponuku klubovej, záujmovej a kultúrnej činnosti seniorov.
Aktivity: - rozšíriť voľno časové a klubové aktivity pre seniorov,
- zabezpečiť klubovú činnosť pre seniorov
Zodpovednosť: obec Orávka
Časový plán: 2019 - 2029
Rozpočet: rozpočet obce Orávka

Opatrenie 3. : Zriadiť prepravnú službu v obci
Aktivity: - zabezpečiť prevádzku prepravnej služby (materiálne zabezpečenie, prevádzkové náklady).
Zodpovednosť: obec Orávka
Časový plán: 2019 - 2029
Rozpočet: dotačné zdroje a rozpočet obce Orávka

Opatrenie 4.: Zabezpečiť poskytovanie opatrovateľskej služby v domácnostiach
Aktivity: - zistiť potrebu poskytovania opatrovateľskej služby,
- zabezpečiť personálne opatrovateliek,
- zabezpečiť vedenie agendy na obecnom úrade
Zodpovednosť: obec Orávka
Časový plán: 2019 - 2029
Rozpočet: v závislosti od počtu novoprijatých opatrovateliek a záujmu

10. VYHODNOCOVANIE A PLNENIE KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Princípy dobrého spravovania pri realizácii Komunitného plánu sociálnych služieb:

- ⊗ Participácia – zabezpečenie účasti tých, ktorí „musia“ byť zainteresovaní a umožnenie účasti tých, ktorí „chcú“ byť zainteresovaní
- ⊗ Transparentnosť – rozhodovanie v ktorejkoľvek činnosti pri realizácii KPSS je uskutočnené na základe dopredu známych kritérií
- ⊗ Verejná zodpovednosť – dodržiavanie zvolených kritérií merania výkonnosti, dodržiavanie práva a administratívnych postupov, jasná komunikácia cieľov Zásady uplatňovania komunitného plánu sociálnych služieb
- ⊗ KPSS je základným rozvojovým dokumentom, na ktorý sa musí prihliadať pri profilovaní všetkých rozvojových a rozvoj podporujúcich aktivít v oblasti sociálnych služieb.
- ⊗ KPSS je záväzným pre tvorbu rozpočtu obce a jeho aktivity sú premietnuté do rozpočtu obce.

- ⊗ KPSS je základným podkladom pre tvorbu sociálnych projektov.
- ⊗ KPSS je rozvojový dokument, ktorého aktivity obec priamo realizuje (obec ako realizátor), alebo vytvára a podporuje vytvorenie podmienok na ich realizáciu (obec ako iniciátor, partner) inými subjektmi v prospech sociálneho rozvoja obce.
- ⊗ KPSS je rozvojový usmerňujúci dokument pre všetky subjekty existujúce či vykonávajúce činnosť na území obce, ktoré chcú realizovať činnosti sociálneho rozvojového charakteru (podnikateľské subjekty, odborné organizácie, štátne orgány, mimovládny sektor).
- ⊗ KPSS je otvorený, verejne dostupný dokument, priebežne aktualizovaný a reagujúci na prichádzajúce podnety, príležitosti a zmeny vnútorného a vonkajšieho prostredia.
- ⊗ Za implementáciu, aktualizáciu a komunikáciu KPSS sú zodpovedné volené a výkonné orgány samosprávy obce. Aby bol implementačný mechanizmus KPSS efektívny, musí mať obec jasne popísané činnosti, aktivity až úlohy, ktorými sa bude KPSS zabezpečovať na úrovni programovej, realizačnej a vyhodnocovacej. Realizácia Komunitného plánu sociálnych služieb v obci Orávka bude pozostávať z vykonávania aktivít navrhnutých v komunitnom pláne, ktorý sa bude každoročne aktualizovať.

Medzi kľúčové úlohy manažmentu obce bude patriť:

- realizovať projekty, ktoré prinesú pre obec želaný efekt a budú trvalo udržateľné,
- vyčleniť z rozpočtu obce finančné prostriedky potrebné na realizáciu navrhnutých aktivít,
- podporovať spoluprácu hlavných aktérov rozvoja obce a koordinovať ich aktivity,
- pravidelne monitorovať aktivity a vyhodnocovať plnenie akčného plánu na základe vopred stanovených merateľných ukazovateľov

Komunitný plán sociálnych služieb obce Orávka na roky 2019 – 2029 bol schválený Obecným zastupiteľstvom obce Orávka uznesením č. dňa. 5/2018 zo dňa 24.10.2018

Ing. Ján Lichanec starosta obce